

FORUM ZA ETNIČKE ODNOSI
FORUM FOR ETHNIC RELATIONS

Nova Srbija, novi NATO - vizija budućnosti za 21. vek

Od završetka Hladnog rata, NATO se nalazi u stalnom procesu transformacije, čiji je krajnji rezultat i dalje otvoren za različite zaključke, razmatranja i razmišljanja. Vrlo je verovatno da će NATO biti transformisan iz kolektivnog vojnog saveza pod američkim vođstvom, u globalnu bezbednosno-političku organizaciju čija će osnovna funkcija biti omogućavanje *ad hoc* koalicija, i razvijanje konstruktivnih odnosa sa susedima, naročito Rusijom – koja bi, u dugoročnijoj perspektivi, takođe mogla postati članicom Alijanse. Takva *OEBS-izacija* NATO-a bi bila kompatibilna sa principima Ujedinjenih nacija, jer NATO poštuje odluke Saveta bezbednosti UN o očuvanju i održavanju mira.

U kom pravcu će se ova transformacija odvijati zavisi od nekoliko okolnosti, kao što su u kolikoj meri će jednostrane tendencije američke politike nastaviti sa jačanjem, naspram stalnog slabljenja uticaja Evrope na SAD. Na kraju, rezultat transformacije će takođe zavisiti i od budućnosti Evropske bezbednosne i odbrambene politike i odlučnosti Evrope da mnogo vidljivije istakne vlasništvo nad istom. Međutim, ne sme se potpuno zanemariti da bi akronim NATO (**N**o **A**ctivity **T**alking **O**nly, kako se tokom 1990-ih često upućivalo na NATO) u budućnosti mogao dobiti potpuno novi smisao i dimenziju – tj. *Now Almost Totally Obsolete* ili „sada gotovo već sasvim zastareo“.

NATO današnjice sasvim sigurno nije ista organizacija kakva je bila pre deset godina, niti će za deset godina biti ono što je danas, uzevši u obzir proces stalne transformacije iz kolektivne vojne alijanse ka otvorenoj bezbednosnoj zajednici. Stoga je vreme da i Srbija shvati da ni ona sama nije ista kakva je bila pre jedne decenije, kao i da će za deset godina postati drugačijom i, nadamo se, mnogo boljom nego što je sada.

Srbija je, u svakom slučaju, izložena globalnim, regionalnim i specifičnim rizicima i izazovima u odnosu na koje ne može i ne sme da ostane neutralna. U onoj meri u kojoj rizici i izazovi ne poznaju granice, ono što je neophodno je integrisanje Srbije u kolektivne bezbednosne sisteme.

Srbija je članica NATO programa Partnerstvo za mir, dok istovremeno teži ka kandidaturi i, naposljetku, punopravnom članstvu u EU, što podrazumeva i potpuno poštovanje Evropske bezbednosne i odbrambene politike.

Bez obzira na samo-proglašenu vojnu neutralnost, a više u svetlu očekivanih promena NATO-a i onih unutar samog NATO-a, za Srbiju je izuzetno bitno da razmotri najoptimalniji budući koncept bezbednosti, koji će podrazumevati i novu formu partnerstava, razmatranje bezbednosne konstelacije u regionu i projekciju budućih trendova.

Na nedavnom Samitu u Lisabonu, NATO je usvojio novi strateški koncept koji će tokom narednih deset godina služiti kao putokaz Alijanse. Novi koncept ne samo da potvrđuje posvećenost Alijanse principu kolektivne odbrane, u skladu sa članom 5 Vašingtonskog ugovora, već se, po rečima Generalnog sekretara NATO-a, Andersa Fog Rasmusena, fokusira na razvoj "savremenih sposobnosti koje će se nositi sa savremenim pretnjama". Te pretnje su terorizam, korišćenje bioloških, hemijskih i radioloških oružja, proliferacija nuklearnih i balističkih projektila, sajber-napadi, i sukobi koji bi mogli dovesti do prekida energetskih i trgovačkih tokova. Razvoj strateškog partnerstva sa Rusijom je takođe jedan od ključnih elemenata koncepta.

U skladu sa svim ovim razmatranjima, cilj današnje konferencije je da detaljno analizira relevantne činjenice, i kroz analizu barem preliminarno formuliše osnovne elemente vizije Srbije u vezi njenog koncepta bezbednosti u savremenom okruženju.

Osnovna tematska područja koja će biti razmatrana tokom **četiri panel diskusije** su:

- 1) *Novi strateški koncept NATO-a i sistem globalne bezbednosti*
- 2) *Politike bezbednosti i odbrane EU i NATO-a*
- 3) *Uticaj novog strateškog koncepta i Zajedničke bezbednosne i odbrambene politike EU na 'bezbednosnu arhitekturu' jugoistočne Evrope*
- 4) *Budući bezbednosni koncept Srbije*

